

Roma stadfester synet – nummer seks

De profetiske kontroversene i adventisthistorien: En forståelse av konflikten mellom Uriah Smith og James White om Daniel 11,36

Jeff Pippenger
2024-08-14

Vi behandler seks linjer av profetisk strid som har funnet sted innen adventismens historie fra 1798 og frem til i dag.

«I historien og profetien fremstiller Guds Ord den langvarige konflikten mellom sannhet og villfarelse. Denne konflikten pågår ennå. Det som har vært, vil bli gjentatt. Gamle stridsspørsmål vil bli vekket til live igjen, og nye teorier vil stadig oppstå. Men Guds folk, som i sin tro på og oppfyllelse av profetien har hatt en del i forkynnelsen av den første, andre og tredje engels budskap, vet hvor de står. De har en erfaring som er mer kostbar enn fint gull. De skal stå faste som en klippe og holde urokkelig fast ved sin opprinnelige frimodighet helt til enden.» Selected Messages, bok 2, 109.

Den foregående artikkelen behandlet den første og siste striden om den romerske makten, og vi skal nå ta opp striden som fant sted mellom Uriah Smith og James White. Uriah Smith innførte sin egen «private tolkning» i vers trettiseks.

«VERS 36. Og kongen skal gjøre etter sin vilje; og han skal opphøye seg selv og gjøre seg større enn enhver gud, og han skal tale forunderlige ting mot guden Gud, og han skal ha framgang inntil harmen er fullbyrdet; for det som er fastsatt, skal bli gjort.»

«Kongen som her innføres, kan ikke betegne den samme makt som sist ble omtalt, nemlig den pavelige makt; for beskrivelsene vil ikke stemme dersom de anvendes på denne makt.» Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 292.

Smith erkjente at makten i det foregående verset var «det pavelige Roma», men hevder at kjennetegnene i vers trettiseks ikke er profetiske kjennetegn som identifiserer det pavelige Roma. Den påstanden er falsk. Det bør erindres at i opprøret i 1863 ble de syv tider i 3. Mosebok kapittel tjueseks satt til side, og derfor ble fremstillingen av de syv tider på begge Habakkuks tavler forkastet. Både 1843-diagrammet og 1850-diagrammet fremstiller de syv tider helt i midten av diagrammene, og begge fremstillinger plasserer korset i midten av linjen for de syv tider. Da det nye lyset om de syv tider kom i 1856 og deretter ble forkastet, markerte det en forkastelse av Habakkuks to tavler, og også av Profetiens Ånds myndighet, som så klart identifiserer at begge diagrammene var ledet av Gud.

Ifølge søster White er Satans siste bedrag å gjøre vitnesbyrdet fra Guds Ånd virkningsløst, og her var det første bedraget å gjøre vitnesbyrdet fra Guds Ånd virkningsløst, og det representerte også en samtidig forkastelse av de grunnleggende sannhetene på de to tavlene, og mer spesifikt de syv tider.

Ved opprøret i 1863 var det ingen ringere enn Uriah Smith som frembrakte det forfalskede kartet fra 1863, som fjernet linjen om de syv tider. Innen 1863 hadde Uriah Smith lukket sine øyne for lyset om de syv tider, og var ute av stand til å se at det finnes to «vredere» som Daniel identifiserer. De to vredene representerer de syv tider over Israels nordrike og Judas sørrike. Den første over de ti nordlige stammene begynte i 723 f.Kr. og endte i 1798, og den andre begynte i 677 f.Kr. og endte i 1844.

Gabriel kom til Daniel i kapittel åtte for å forklare marah-synet, og i forbindelse med sitt arbeid gav han et annet vitnesbyrd om 1844. De to tusen tre hundre årene i Daniels bok kapittel åtte endte i 1844, men det gjorde også den siste av de to vredesdommene over de nordlige og sørlige rikene.

Og han sa: Se, jeg vil kunngjøre deg hva som skal skje ved vredens siste ende; for enden skal komme ved den fastsatte tid. Daniel 8:19.

Den siste enden forutsetter en første ende. Den siste av de to harmene, som ganske enkelt er et annet uttrykk for de sju tider, endte i 1844, og den første harmen endte i 1798. Verset som Smith hevdet ikke inneholdt noen spesifikasjoner om den pavelige makt, identifiserte året da pavedømmet ville få sitt dødelige sår.

Og kongen skal gjøre etter sitt eget forgodtbefinnende; og han skal opphøye seg og gjøre seg stor over enhver gud, og tale forunderlige ting mot gudenes Gud, og han skal ha fremgang inntil harmen er fullbyrdet; for det som er fastsatt, skal bli gjort. Daniel 11:36.

«Kongen» i vers trettiseks skulle «ha framgang inntil harmen er fullbyrdet». Legg merke til hva Smith skriver om Daniel kapittel åtte, vers tjuetre og tjuetrefire, i den samme boken hvor han hevder at pavemakten ikke besitter de rette kjennetegn for å oppfylle vers trettiseks.

«VERS 23. Og i den siste tid av deres kongedømme, når overtredelsene har nådd sitt fulle mål, skal en konge med et fryktinngytende åsyn, kyndig i dunkle utsagn, stå fram. 24. Og hans makt skal være stor, men ikke ved hans egen makt; og han skal gjøre underfull ødeleggelse, og ha framgang, og handle, og ødelegge de mektige og det hellige folk. 25. Og ved sin kløkt skal han også la svik ha framgang i sin hånd; og han skal opphøye seg selv i sitt hjerte, og ved fred skal han ødelegge mange; han skal også reise seg mot fyrsternes Fyrste, men han skal knuses uten menneskehånd.»

«Denne makten etterfølger de fire delingene av geiteriket i den siste tiden av deres rike, det vil si mot avslutningen av deres løpebane. Den er naturligvis den samme som det lille hornet i vers 9 og følgende. Anvend dette på Roma, slik det er fremstilt i bemerkningene til vers 9, og alt er harmonisk og klart.

«‘En konge med et strengt åsyn.’ Moses kaller, idet han forutsier den straff som skulle komme over jødene fra denne samme makt, den ‘et folk med strengt åsyn’. 5 Mos. 28:49, 50. Intet folk fremtrådte mer fryktinngytende i krigersk oppstilling enn romerne. ‘Som forstår dunkle ord.’ Moses sier i det skriftstedet det nettopp er vist til: ‘hvis tungemål du ikke skal forstå.’ Dette kunne ikke sies om babylonerne, perserne eller grekerne i forhold til jødene; for det kaldeiske og det greske språk ble brukt i større eller mindre utstrekning i Palestina. Slik var det derimot ikke med latinen.»

«Når overtredelsene har nådd sitt fulle mål.» Hele veien holdes forbindelsen mellom Guds folk og deres undertrykkere for øye. Det var på grunn av hans folks overtredelser at de ble solgt til fangenskap. Og deres vedvarende synd førte med seg strengere straff. På intet tidspunkt var jødene, som nasjon, mer moralsk fordervet enn på den tid da de kom under romernes herredømme.

«Mektig, men ikke ved sin egen kraft.» Romernes framgang skyldtes i stor grad hjelpen fra deres allierte og splittelser blant deres fiender, som de alltid var rede til å utnytte. Det pavelige Roma var også mektig ved hjelp av de verdslige makter som det utøvde åndelig kontroll over.

«‘Han skal ødelegge på forunderlig vis.’ Herren sa til jødene ved profeten Esekiel at han ville overgi dem til menn som var ‘dyktige til å ødelegge;’ og nedslaktningen av en million hundre tusen jøder ved Jerusalems ødeleggelse av den romerske hær, var en fryktelig stadfestelse av profetens ord. Og Roma var i sin annen, eller pavelige, fase ansvarlig for døden til femti millioner martyrer.»

«Og ved sin list skal han også la svik ha framgang i sin hånd.» Roma har vært kjennetegnet, framfor alle andre makter, ved en listig politikk, hvorved det brakte nasjonene under sin kontroll. Dette gjelder både det hedenske og det pavelige Roma. Og slik ødela det mange ved fred.

«Og Roma reiste seg til sist, i en av sine landshøvdingers person, mot fyrstenes Fyrste ved å avsi dødsdom over Jesus Kristus. ‘Men han skal knuses uten menneskehånd,’ et uttrykk som identifiserer denne maktens undergang med slaget mot billedstøtten i kapittel 2.» Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 202–204.

Smith fastslår to ganger i avsnittet at de profetiske kjennetegnene ved det hedenske og det pavelige Roma er ombyttelige, for de er ganske enkelt manifestasjonen av Roma i dets to faser, slik som blandingen av jern og leire i Daniel kapittel to, som søster White identifiserer som symboler på kirkepolitikk og statskunst. Når Daniel i de versene Smith behandler identifiserer at Roma «skal ha framgang og handle», og at Roma «skal la list ha framgang i hans hånd», hevder Smith at i vers trettiseks identifiserer den «konge» som «skal ha framgang inntil harmen er fullført», et profetisk kjennetegn ved både det hedenske og det pavelige Roma. Deretter hevder han at ingen av kjennetegnene ved Roma i vers trettiseks viser til den pavelige makt.

Vi har vist til Smith til støtte for identifikasjonen av Roma som røverne som oppretter synet, og ett av de fire profetiske kjennetegnene i vers fjorten er at Roma opphører seg selv.

Og i de tider skal mange reise seg mot kongen i sør; også voldsmennene blant ditt folk skal opphøre seg for å stadfeste synet; men de skal falle. Daniel 11:14.

Smith hevder at beskrivelsen av kongen i vers trettiseks ikke stemmer overens med pavemakten, selv om han tidligere forsvarte at det var Roma i vers fjorten som opphører seg selv. Men kongen i vers trettiseks «skal opphøre seg selv». Den samme kongen i vers trettiseks skulle «tale forunderlige ord mot guders Gud». I Daniel «skal» pavemakten «tale store ord mot Den Høyeste», og i Åpenbaringsboken spotter pavemakten mot Den Høyeste.

Og det ble gitt ham en munn som talte store ord og bespottelser; og det ble gitt ham makt til å holde på i førtito måneder. Og han åpnet sin munn til bespottelse mot Gud, for å spotte hans navn og hans tabernakel og dem som bor i himmelen. Åpenbaringen 13:5, 6.

Enhver profetisk kjennetegn ved pavemakten er identifisert i vers trettiseks.

Og kongen skal gjøre etter sitt eget forgodtbefinnende; og han skal opphøye seg selv og gjøre seg større enn enhver gud, og tale forunderlige ting mot guden Gud, og han skal ha framgang inntil vreden er fullbyrdet; for det som er fastsatt, skal bli gjort. Daniel 11:36.

Menneskelige kommentatorer er mange ganger upålitelige, men mange adventistiske kommentatorer vitner om den åpenbare sannhet at det var vers trettiseks apostelen Paulus parafraserte fra 2 Tessalonikerbrev, da han omtalte syndens menneske.

La ingen bedra dere på noen måte; for den dag kommer ikke uten at frafallet først kommer, og syndens menneske blir åpenbart, fortapelsens sønn, han som står imot og opphøyer seg over alt som kalles Gud eller tilbes, så han setter seg i Guds tempel som om han var Gud, og viser seg selv fram som om han var Gud. 2 Tessaloniker 2:2, 3.

Vers trettiseks sier at «han skal opphøye seg selv og gjøre seg større enn enhver gud», og Paulus sier: «at syndens menneske skal åpenbares, fortapelsens sønn, han som står imot og opphøyer seg over alt som kalles Gud, eller som blir tilbedt.» Det er klart at Smith ikke hadde noen profetisk myndighet til å hevde at kongen i vers trettiseks var forskjellig fra den kongen som er under drøftelse i versene frem mot vers trettiseks. Grammatisk hadde han ingen berettigelse for å foreta sin mangelfulle anvendelse, og hans påstand om at han gjorde det fordi vers trettiseks ikke inneholder noen kjennetegn på den pavelige makt, var en forvrengning av Skriften i et forsøk på å etablere en privat tolkning.

Vi har også det profetiske ord, som står desto fastere; og dere gjør vel i å akte på det som på et lys som skinner på et mørkt sted, inntil dagen bryter frem og morgenstjernen går opp i deres hjerter. Og dette skal dere først vite, at ingen profeti i Skriften er gitt til egen tydning. For aldri er noe profetord blitt framført ved menneskers vilje, men hellige Guds menn talte drevet av Den Hellige Ånd. 2 Peter 1:19–21.

Gjennom årene med laodikeisk adventisme har det vært mange adventistiske teologer, pastorer og forfattere som har drøftet hvorvidt de mener Smiths anvendelse er riktig eller uriktig. En australsk pastor, Louis Were, som for lengst er avdød, brukte størstedelen av sin tjeneste på å motarbeide Smiths falske profetiske modell. Grunnen til hans motstand var ikke bare at Smith til sist identifiserte kongen som går til sin ende i vers førtifem som Tyrkia, men også at Smiths plattform frembrakte en uriktig anvendelse av Harmageddon. På 1980-tallet, eller der omkring, skrev en adventistisk forfatter en bok med tittelen *Adventists and Armageddon, Have we Misunderstood Prophecy?* Forfatterens navn er Donald Mansell, og boken er fortsatt tilgjengelig.

Mansell følger historien frem mot første verdenskrig og andre verdenskrig og viser at da det ble ansett at begge disse krigene nærmet seg, begynte adventistevangelistene å benytte Smiths uriktige anvendelse av Tyrkias marsj mot det bokstavelige Jerusalem som et tegn på Harmageddon og

verdens ende. Han påviser gjennom kirkens medlemsfortegnelser at etter hvert som hver av krigene nærmet seg, ble mange sjeler ført inn i Adventistkirkens medlemskap, på grunnlag av evangelistenes profetiske betoning, utledet av Smiths mangelfulle syn på Harmageddon.

Da hver av krigene tok slutt, og de mangelfulle forutsigelsene ikke ble oppfylt, mistet kirken flere medlemmer enn den hadde vunnet gjennom den profetiske modellen som var utformet av Smith.

Ved Smiths forkastelse av millerittenes grunnleggende budskap, og hans villighet til å fremme sin private tolkning av vers trettiseks til førtifem i Daniel, frembrakte Smiths logikk en profetisk modell basert på samtidige hendelser.

I striden mellom Smith og James White om kongen som går sin ende i møte i det siste verset i Daniel elleve, fremførte James White en logikk som på en kortfattet måte representerte Smiths sandholdige profetiske grunnvoll. White lærte at «profeti frembringer historie, men historien frembringer ikke profeti».

Adventismens evangelister som virket før begge krigene, benyttet den fremvoksende historien til å fremlegge Smiths feilaktige profetiske modell for Harmageddon, og deres arbeid, som syntes så velsignet i tiden frem mot krigene, resulterte i et nettotap da det ble påvist at den profetiske modellen var bygget på en privat tolkning.

Vokt dere for falske profeter, som kommer til dere i fåreklær, men innvortes er de glupske ulver. På deres frukter skal dere kjenne dem. Sanker en druer av tornebusker eller fiken av tistler? Slik bærer hvert godt tre god frukt; men et dårlig tre bærer ond frukt. Et godt tre kan ikke bære ond frukt, heller ikke kan et dårlig tre bære god frukt. Hvert tre som ikke bærer god frukt, blir hogd ned og kastet på ilden. Derfor skal dere kjenne dem på deres frukter. Matteus 7:15–20.

Smiths villighet til å fremme en privat profetisk modell av kongen i vers trettiseks bar også frukt i form av å skape en uriktig anvendelse av den sjettede plage og Harmagedon.

Og den sjettede engel tømte sin skål ut over den store elven Eufrat; og dens vann tørket bort, for at veien skulle beredes for kongene fra Østen. Og jeg så tre urene ånder, lik frosker, komme ut av dragens munn og ut av dyrets munn og ut av den falske profets munn. For de er djevlers ånder, som gjør tegn, og som drar ut til kongene på jorden og i hele verden for å samle dem til striden på den store dag for Gud, Den Allmektige. Se, jeg kommer som en tyv. Salig er den som våker og bevarer sine klær, for at han ikke skal gå naken, og de skal se hans skam. Og han samlet dem på det sted som på hebraisk kalles Harmageddon. Åpenbaringen 16:12–16.

Som vi tidligere har påpekt, kommer den sjettede plagen etter at menneskenes nådetid er avsluttet, så advarselen om å bevare sine klær må henvise til en prøvende sak som finner sted før Mikael reiser seg, menneskenes nådetid avsluttes, og den første plagen begynner. Den sjettede plagen identifiserer dragens, dyrets og den falske profets virksomhet, som er den trefoldige forening som trer sammen ved den snart kommende søndagsloven. Denne trefoldige forening er det moderne Roma, og symbolet som identifiserer og stadfester det moderne Romas trefoldige forening, er «røverne av ditt folk», som «oppfører seg for å stadfeste synet» og «faller».

Advarselen i den sjette plagen, når den blir forstått, gjør det mulig for en sjel å bevare sine klær; men dersom den blir forkastet, etterlater den en sjel naken, noe som er ett av de fem kjennetegnene på en laodikeer. Symbolet som stadfester denne advarselen, er røverne av ditt folk, som opphøyer seg selv og til sist faller. Salomo sa at dersom Guds folk ikke har det synet, går de til grunne.

Uten åpenbaring blir folket tøylesløst; men salig er den som holder loven. Ordspråkene 29:18.

Det hebraiske ordet «gå fortapt» betyr «å blotte», og Johannes nedtegnet: «Salig er den som våker og bevarer sine klær, så han ikke skal vandre naken, og de ser hans skam.» Smith tok feil om Nordens konge, og dette falske profetiske grunnlaget gjorde det mulig for ham å utvikle en profetisk anvendelse som, dersom den blir godtatt, frembringer nakenhet, som er et symbol på laodikeerne, som blir utspydd av Herrens munn.

Smith hadde ingen vanskelighet med å argumentere for sin nye, falske identifikasjon av kongen i nord overfor profetinnens ektemann, James White. Adventistiske historikere, og søster White, omtaler deres berømte uenighet. Ellen White irettesatte både sin ektemann og Smith for at de lot sin meningsforskjell om hvem som var fremstilt ved kongen i nord i Daniel elleve, bli brakt ut i offentligheten. I den aller første adventistiske publikasjonen etter den store skuffelsen i 1844 skrev James White:

«At Jesus reiste seg, og stengte døren, og kom til Den gamle av dager, for å motta sitt rike, i den 7. måned, 1844, tror jeg fullt og fast. Se Lukas 13:25; Matteus 25:10; Daniel 7:13,14. Men Mikas oppstandelse, Daniel 12:1, synes å være en annen begivenhet, med et annet formål. Hans oppreisning i 1844 var for å stenge døren og komme til sin Far for å motta sitt rike og makt til å regjere; men Mikas oppstandelse er for å åpenbare sin kongelige makt, som han allerede har, i de ugudeliges ødeleggelse og i sitt folks utfrielse. Mika skal stå fram på den tid da den siste makten i kapittel 11 kommer til sin ende, og ingen er der til å hjelpe ham. Denne makten er den siste som tramper ned Guds sanne kirke; og ettersom den sanne kirke fremdeles blir nedtrampet og forkastet av hele kristenheten, følger det at den siste undertrykkende makt ikke har 'kommet til sin ende'; og Mika har ikke stått fram. Denne siste makten som tramper ned de hellige, blir framstilt i Åpenbaringen 13:11-18. Dens tall er 666.» James White, A Word to the Little Flock, 8.

Da Smith introduserte sitt såkalte «nye lys» om emnet «den siste makten i Daniel kapittel elleve», betraktet James White Smiths anvendelse ikke som nytt lys, men som et angrep på grunnvollene. Kontroversen om Roma som kongen i nord i Daniel elleve, som fant sted mellom Uriah Smith og James White, har særskilte kjennetegn som vi, som studenter av profetien, skal sammenholde med de øvrige kontroversene i adventisthistorien vedrørende symbolet Roma.

Et av disse kjennetegnene er innføringen av en privat tolkning. Et annet kjennetegn er at anvendelsen av den private tolkningen krever en fordreining av enkel grammatikk, for Smith ignorerte ikke bare at hvert profetisk kjennetegn i vers trettiseks henvender seg til Roma, men han ignorerte også at den grammatiske strukturen krever at kongen i vers trettiseks må være den samme kongen som fremstilles i det foregående avsnittet.

En annen er at den private tolkningen var en forkastelse av grunnleggende sannheter. En annen er at den representerer en forkastelse av Åndens profetis autoritet. Et annet kjennetegn er at den første mangelfulle forestillingen om Roma vil føre til en profetisk modell som ikke tillater et menneske å bevare sine klær idet de nærmer seg avslutningen på menneskets prøvetid. Et annet var villigheten til å fremme sin private tolkning offentlig. En annen er at den private tolkningen ufravikelig blir identifisert som nytt lys. Alle disse kjennetegnene er representert innenfor den nåværende drøftelsen av «røverne av ditt folk».

Når Romas siste strid, som ble forbilledliggjort ved Romas første strid som identifiserte «røverne av ditt folk», føres sammen med den profetiske linjen i Uriah Smiths og James Whites strid, vil vi se at én klasse vil bygge sin profetiske modell på en privat tolkning, som forkaster grunnleggende sannhet.

Forkastelsen av de grunnleggende sannhetene representerer automatisk en forkastelse av autoriteten til Profetiens Ånd, som så grundig forsvarer disse grunnleggende sannhetene. Den gruppen vil også være villig til å fremføre sitt syn offentlig, uten hensyn til eventuelle bekymringer som måtte bli reist om den innvirkning læren kan ha på Guds folk rundt om i verden.

Umiddelbart etter 1844, i adventismens første generasjon, ble en annen strid om Roma introdusert. Denne striden fortsatte å bli holdt levende, inntil den falske oppfatningen ble akseptert i adventismens tredje generasjon. Vi vil betrakte striden om «det daglige» som den fjerde av seks linjer vi nå vurderer i modellen linje på linje.

Men før vi tar opp den fjerde linjen i Romas stridsspørsmål, må det erindres at vi i den foregående artikkelen, da vi behandlet vers ti i Daniel kapittel elleve, uttalte: «Vers ti forbinder også direkte de “sju tider” i 3 Mosebok tjueseks med den skjulte historien, men denne sannhetslinjen ligger utenfor det vi her fremlegger.»

Uriah Smith var den ledende i forkastelsen av de syv tider i 1863. Han hadde forkastet den økning i kunnskap om dette emnet som ble fremstilt i artiklene om emnet, forfattet av Hiram Edson og offentliggjort i Review i 1856. Implikasjonene av at Smith var knyttet til en bevegelse som fremholdt de syv tider, men som deretter forkastet en økning i kunnskap om nettopp dette emnet, ligger også utenfor emnet om kjennetegnene ved Smiths innføring av det han hevdet var nytt lys om emnet kongen i nord; men når vi avslutter vår oversikt over adventistenes stridsspørsmål om Roma, vil vi vende tilbake både til betydningen av vers ti i kapittel elleve i Daniel, og også til hva som er representert ved Smiths forkastelse av det laodikeiske budskapet som kom i 1856 med økningen i kunnskap om de syv tider.

«Vår tro med hensyn til den første, den andre og den tredje engels budskap var riktig. De store veimerkene vi har passert, står urokkelig fast. Selv om helvedes hærer måtte forsøke å rive dem løs fra deres grunnvoll og triumfere ved tanken på at de har lyktes, lykkes de likevel ikke. Disse sannhetens søyler står faste som de evige høyder, urørt av alle menneskers anstrengelser, forent med Satans og hans hærers. Vi kan lære meget, og bør stadig granske Skriftene for å se om disse ting forholder seg slik.» Evangelism, 223.

«Sannhetens store veimerker, som viser oss hvor vi befinner oss i den profetiske historie, skal voktes med omhu, for at de ikke skal bli revet ned og erstattet med teorier som ville bringe forvirring snarere enn ekte lys.» Selected Messages, bok 2, 101, 102.

«På denne tid vil mange anstrengelser bli gjort for å rokke ved vår tro i helligdomsspørsmålet; men vi må ikke vakle. Ikke en eneste tapp skal flyttes fra vår tros grunnvoller. Sannhet er fremdeles sannhet. De som blir usikre, vil drive inn i villfarelsens teorier og vil til sist finne seg selv som vantro med hensyn til de tidligere bevis vi har hatt for hva som er sannhet. De gamle veimerkene må bevares, så vi ikke mister vår orientering.» Manuscript Releases, bind 1, 55